HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דשקיל ליה ויהיב ליה ניהלה רבא אמר פסול גזרה שמא יקטום: [א]עציץ של אחד וזרעים של אחר מכר בעל עציץ לבעל זרעים כיון שמשך קנה [ב]מכר בעל זרעים לבעל עציץ לא קנה עד שיחזיק בזרעים [ג]עציץ וזרעים של אחד ומכרן לאחר החזיק בזרעים קנה עציץ וזו היא ששנינו (א)נכסים [ד]שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בכסף ובשטר ובחזקה [ה]החזיק בעציץ אף עציץ לא קנה עד שיחזיק בזרעים נקבו בארץ ונופו בחוצה לארץ אביי אמר בתר נקבו אזלינן רבא אמר בתר [ו]נופו אזלינן בדאשרוש כ"ע לא פליגי כי פליגי [ז]בדלא אשרוש ובדאשרוש לא פליגי והתנן (ב)שתי גנות זו על גב זו וירק בינתים ר"מ אומר של עליון ר' יהודה אומר של תחתון התם כדקתני טעמא א"ר מאיר מה אם ירצה עליון ליטול את עפרו אין כאן ירק אמר רבי יהודה מה אם ירצה התחתון למלאות את גנתו עפר אין כאן ירק ואכתי בדאשרוש לא פליגי והא תניא (ג)[ח]אילן מקצתו בארץ ומקצתו בחוצה לארץ טבל וחולין מעורבין זה בזה דברי רבי (ד)רשב"ג אומר הגדל בחיוב חייב והגדל בפטור פטור מאי לאו מקצת נופו בארץ ומקצת נופו בחוצה לארץ לא [ט]מקצת שרשין בארץ ומקצת שרשין בחוצה לארץ ומאי טעמא דרשב"ג דמפסיק צונמא מאי טעמא דרבי דהדרי ערבי במאי קמיפלגי מר סבר אוירא מבלבל ומ"ס האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי: ר' יהודה בן בתירא אומר כו': א"ר חייא בר אסי משמיה דעולא [י]ג' עורות הן (ה)מצה חיפה ודיפתרא מצה כמשמעו דלא מליח ודלא קמיח ודלא אפיץ למאי הלכתא להוצאת שבת וכמה שיעורו כדקתני רב שמואל בר יהודה כדי לצור משקל קטנה וכמה אמר אביי כי ריבעא דריבעא דפומבדיתא חיפה דמליח ולא קמיח ולא אפיץ למאי הילכתא להוצאת שבת וכמה שיעורו כדתנן (ו)עור כדי לעשות קמיע דיפתרא דמליח וקמיח ולא אפיץ למאי הילכתא להוצאת שבת וכמה שיעורו כדי לכתוב עליו את הגט: וחכמים מכשירין: (ז)מאן חכמים אמר (ח)רבי אלעזר

ר'

דשקיל ליה. לעציץ ויהיב ניהלה: **שמא יקטום.** העלה והויא קציצה מן המחובר: **עד שיחזיק בזרעים.** עציץ הוי תלוש ומיקני במשיכה זרעים הוו מחוברין ודינן כקרקע ונקנים בכסף בשטר ובחזקה. ועד שיחזיק כגון דניכש או עידר דהויא חזקה ובלא יהיב מעות קמיירי דאי יהיב זוזי מיקנו בכסף: **החזיק בעציץ.** ולא משכו לקנות אלא עשה בו שום מלאכה במקומו: **אף עציץ לא קנה.** דמטלטלין לא מיקנו בחזקה: **נקבו בארץ ונופו בחוצה לארץ.** שהיה מונח על הגבול ונוף הזרעים נוטה חוץ לעציץ חוץ לגבול: **בתר נקבו אזלינן.** שמשם הוא יונק וחייב במעשר: **בתר נופו אזלינן.** ופטור מן המעשר מן התורה בחוצה לארץ: **בדאשרוש.** חוץ לנקב בתוך קרקע ארץ ישראל: **כולי עלמא לא פליגי.** דלא אזלי' אלא בתר נוף הואיל ומחובר ממש בארץ: **ובדאשרוש לא פליגי.** ליכא למאן דאזיל בתר נוף: **שתי גנות זו על גב זו.** וזו אצל זו וקרקעית האחת גבוהה מחברתה וגידור שלה זקוף והירק בינתים בגידור הגבוהה דעכשיו הוא נשרש בקרקעו של עליון ונופו באוירו של תחתון: **של תחתון.** אזלינן בתר נוף: **כדקתני טעמא.** שאם ירצה תחתון למלאות גנתו כו' והואיל ובידו למחות וגורם לירק הזה זוכה בה ולאו משום הטיית נוף: **טבל וחולין מעורבין זה בזה.** אין לך פירי באילן הזה שאין מקצתו מן הארץ שהוא טבל ומקצתו מחוצה לארץ שהוא חולין לפי שהיניקה מתערבת. ונפקא מינה שאין מעשרין מטבל ודאי עליו דהוי מן החיוב על הפטור ולא ממנו על טבל ודאי: **הגדל בחיוב.** מה שבתוך ארץ ישראל: **מקצת נופו כו'.** ואע"פ שכל שרשיו בארץ או בחו"ל אלמא אזלינן בתר נוף: **מ"ט דרבן שמעון.** מהו הגדל בחיוב חייב והלא היניקה של שרשין מעלה שרף בכל הפרי ושורשי עבר זה מעלים שרף לפרי שבעבר זה: **דמפסיק צונמא.** שן סלע מבדיל באמצע השרשים ומפסיקין עד הגזע הלכך לרבן שמעון לא ינקי מהדדי: **דהדרי ערבי.** שהעץ מן הגזע ולמעלה שלם: **מר סבר אוירא מבלבל.** אע"פ שכל מה שיש מן השרשין בקרקע הוי מובדל הואיל וכשיצא לאויר הוא מעורב ומבלבל וינקי מהדדי: **ומ"ס.** אוירא לא מבלבל הואיל ובתוך הקרקע מובדל בסלע שאינו מצמיח. ומיהו היכא דכל שרשיו בא"י ליכא מאן דאזיל בתר נוף: **שלש עורות הן.** חלוקין בשמותיהן ובשיעוריהן: **כמשמעו.** כמצה זו שלא נתקנה בחימוץ כדת הלחם: **קמיח.** מעובד בקמח: **למאי הלכתא.** שיעוריהן חלוקין: **משקולת.** של עופרת עשויה להיות פוחתת ומחפין אותה בעור שלא תהא נשופת ופוחתת: **רבעא דרבעא.** משקל קטן שלהן היה: **חיפה.** מתוקן קצת וראוי לחפות בו קמיעין: **לכתוב עליו את הגט.** כרבנן דמכשרי. ומיהו קלף גמור דמליח וקמיח ואפיץ לא שמיה עור משום הכי לא מני בהדייהו ושיעוריה תנן בהמוציא יין (שבת דף עט:) קלף כדי לכתוב בו פרשה קטנה שבתפילין אבל דיפתרא אינו כשר לתפילין הילכך שיעורו בגט: **מאן חכמים.** כלומר מאן נינהו ומאי טעמייהו דמכשרי:

ר'

עציץ של אחד וזרעים של אחר. ה"ה דהוה מצי לאשמועי' הכל בעציץ וזרעים של אחד אלא לרבותא נקט הכי דאע"ג דבעל עציץ קונה זרעים לא קנה אע"פ שהם בתוך העציץ שלו: **החזיק** בזרעים קנה עציץ. צריך עיון אם צריך לומר אגב וקני כמו בעלמא כדאמרי' בפ"ק דקידושין (דף כו.) או שמא הכא לא צריך דכיון דצריך עציץ לזרעים בטל אגב זרעים [א] וכן גבי שטר כיון שהחזיק בקרקע נקנה השטר בכל מקום שהוא ושמא התם לא בעינן אגב משום דשטר אפסרא דארעא הוא:

בתר נקבו אזלינן. ° למאן דאמר בהעור והרוטב (חולין קכח.) (א) בדלעת הנטוע בעציץ שאינו נקוב ויצאה חוץ לעציץ הטמא בטומאתו והטהור בטהרתו ה"ה אם עציץ בחוצה לארץ ונופו נוטה לארץ דמהני יניקת הנוף לענין נוף גופיה וחייב במעשר מכל מקום לא חשיבא יניקת הנוף כיניקת שורש דהא לא מטהרה יניקת הנוף מה שבתוך העציץ והכא מחייב נוף מחמת יניקת העיקר:

ובדאשרוש לא פליגי והתנן שתי גנות כו'. קס"ד דהא דקתני סיפא א"ר מאיר ומה אם ירצה העליון כו' שאין זה עיקר הטעם מדקתני נמי התם א"ר מאיר מאחר ששניהן יכולין למחות זה על זה רואין מהיכן ירק זה חי משמע דבסברא פליגי אי זה מהן עיקר ואמרי' נמי התם בגמרא בפ' הבית והעלייה (ב"מ דף קיח:) ואזדו לטעמייהו אילן היוצא מן הגזע כו' ותנן נמי גבי ערלה כי האי גוונא ותימה דלא מייתי הכא מערלה:

לא על נייר מחוק. שהכתב על הנייר שאינו מחוק ועדיו על המחק אבל שניהם על המחק כשר כדאמרי' בריש גט פשוט (ב"ב קסד.) [ב] דאינו דומה נמחק פעם אחת לנמחק שתי פעמים:

שלש עורות הן. פי' בקונטרס דקלף גמור לא חשיב בהדייהו דלא שמיה עור ועוד אומר ר"י דלא מני בהדייהו קלף משום דבהדיא תנן ששיעורו כדי לכתוב פרשה קטנה שבתפילין ואף על גב דשיעור חיפה דהוי כדי לעשות קמיע שנוי במשנה מ"מ [ג] לא הזכיר חיפה בהדיא במתני' [ד]:

כדי לכתוב עליו את הגט. היינו כרבנן דמכשרי אדיפתרא ולהכי מייתי לה הכא ואלו השיעורין אינן לפי חשיבות העור דיש שהוא חשוב ושיעורו גדול מן הגרוע ממנו אלא כל א' שיעורו במה שרגילין לעשות ממנו:

מאן חכמים ר' אלעזר. פי' בקונטרס דאמר עדי מסירה עיקר והבאה להנשא [ה] צריכה להביא עדי מסירה ודוקא הכא על דבר שיכול להזדייף אומר רש"י דצריכה עדי מסירה בשעה שבאת להנשא אבל בגיטין הכתובים בדבר שאינו יכול להזדייף יכולה להנשא ע"י עדי חתימה ואפילו לר' אלעזר כדתנן בפ' בתרא (לקמן פו.) ומייתי ליה בריש מכילתין [ו] שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם [ז] אבל מה שפי' בקונטרס דלר' מאיר אשה הבאה לינשא בגט הכתוב על דבר שיכול להזדייף אינה צריכה עדי מסירה ועדים החתומים בו אינה מביאה לפנינו אם יש מכירין חתימתן ואי הוה ביה תנאה וזייפתיה ליכא דידע משמע דאי הוי סהדי [ח] קמן [ט] הוה כשר ואי אפשר לומר כן דלר' מאיר בעינן שיהא מוכח מתוכו כדמשמע בריש כל הגט (לקמן כד:) [י] ובדבר שיכול להזדייף אין מוכיח מתוכו כלום [יא]:

אבל

עין משפט
נר מצוה

עד א מיי' פ"ג מהלכות מכירה הל' טו סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן רב סעיף י:

עה ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף יא:

עו ג מיי' שם הל' טז טוש"ע שם סעיף יב:

עז ד מיי' שם טוש"ע שם סעי' א:

עח ה מיי' שם טוש"ע שם סעי' יב:

עט ו ז מיי' פ"א מהל' תרומות הלכה כה:

פ ח ט מיי' שם הל' כד:

פא י מיי' פי"ח מהל' שבת הלכה יד:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה בתר וכו' בהעור והרוטב בקישות הנטועה:

מוסף רש"י

שייך לעמוד קודם.

מה הוייה בכסף. כשמהוה עלמה לאיש אפשר בכסף, כדנפקא לן בקדושין (ג.) קיחה קיחה משדה עפרון (סוכה כד:). **דבר הכורת בינו לבינה.** שלא יטיל תנאי בגט שיקשרם יחד אלא דברי הבדלה יהו (ערובין טו:) שתהא ספירת דברים כורתת ביניהם ולא יהא תנאי האוגדם יחד (סוכה כד:). **לעולם אין זה כריתות.** שכל ימיה היא נאגדת בו לקיים תנאי זה מחמתו (קדושין ה.) דהא כל ימיה קשורה בו שמחמתו היא נמנעת מלשתות יין ותנאי זה תלוי והולך לעולם ואין זה הבדלה (ערובין טו:) או שמחמתו צריכה לעמוד שלא ליילך (סוכה כד:). **עד שלשים יום הרי זה כריתות.** אפילו מיד דהיא תקיים תנאו ותלך, שאפשר דברים הללו לבא לידי הבדלה (קדושין ה.) שהרי דברי הבדלה הן לסוף שלשים יום ומותרת מיד לאיש אחר (ערובין טו: ובעי"ז סוכה כד:). **מכרת כריתות.** דהוה מצי למכתב ספר כרת, דמשמע ספר כורתה, והך דרשא אחריתי מייתורא דלישנא (קדושין ה.).

ע"כ שייך לעמוד קודם.

נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות. אם מכר מטלטלין עם קרקע, כיון שקנה לוקח את הקרקע באחד משלשה קניים, נקנים מטלטלין עמה (קדושין כו.) **בדבר** שהוא קנין לקרקע ואינו קנין למטלטלין (ב"מ מז.). **בכסף ובשטר ובחזקה.** שהמטלטלין אין נקנין אלא במשיכה וקרקע נקנה בכסף ואם מכר לו קרקע ומטלטלין יחד, כיון שנתן דמי הקרקע או מסר לו שטר מכירת קרקע או החזיק בקרקע מדעת מוכר נקנו המטלטלין בלא משיכה (ב"ב כז:). **שתי גנות זו על גב זו.** סמוכות זו לזו, האחת קרקעיתה גבוה ושאלה קרקעיתה נמוך, **והירק בינתים.** בזקיפת הגובה שזו גבוהה מזו, יש שומים או בצלים (ב"מ קיח:). **של עליון.** שהרי עפרו הוא ומשלו הוא יונק (שם). **של תחתון.** שעל אוירו הוא מונח (שם). **למלאות את גנתו עפר.** משוה קרקעו לעליונה (שם). **טבל וחולין מעורבין זה בזה.** שאין סומכין על הברירה לחלקו לחצאים ולומר שלצד הארץ חייבין ושלצד החוץ פטורין (ב"ב כז:). **דמפסיק צונמא.** באמצע שרשים שאין שני לצדין יכולין לינק זה מזה (שם). **דהדרי ערבי.** האילן נעשה אחד למעלה בעביו (שם). **אוירא מבלבל.** אע"פ שבתוך הקרקע הם כשני אילנות, הואיל ולמעלה באויר העולם נעשה אחד, מתערבין יונקותיו (שם). **מצה כמשמעו.** שאין לה שום תיקון (שבת עט.). **קמיח.** מעבדין אותו בקמח ומים (שם). **עפיץ.** מתקנין אותו בשחיקת עפצים כמו שעושין כאן בשחיקת קליפת ארז שקורין טנא (שם). **כי ריבעא דריבעא דפומבדיתא.** רובע ליטרא של פומבדיתא, דרך הסוחרים לצור משקולת של עופרת כדי שלא תפחת, לפי שהמתכת נשחקת תמיד ונפחת מאליו (שם). **קמיע.** בציר שיעוריה מכדי לצור משקולת (שם). **כדי לכתוב עליו את הגט.** ותנן (לקמן פה.) גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם ושמו ושמה והעדים והזמן, ושיעור זה קטן מכולן (שם).

מסורת הש"ס

א) קדושין כו. ושם נסמן, ב) ב"מ קיח:, ג) ב"ב כז:, ד) גו"ש נדרים נט:, ה) שבת עט. ע"ש, ו) [שם עמ:], ז) [עירובין פג. ושם נסמן], ח) [ע' פרש"י לקמן נא: ד"ה ר"א],

גליון הש"ס

תוס' ד"ה בתר נקבו אזלינן למ"ד. עי' תשובת דברי ריבות סי' כב:

מוסף תוספות

א. [ו]סתמו כפירושו. ריטב"א. ב. דמאי אמרת, מחיק לי' פעם שנית וכתיב ביה מאי דבעי וכו' (ד)להכי לא חיישינן. רשב"א. ג. עור סתם קתני. תוס' הרא"ש. ד. כדקתני קלף. תוס' הרא"ש. ה. ע"י גט. תוס' הרא"ש. ו. ר' אלעזר אומר אע"פ שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים. רשב"א. ז. כלומר שאם הלכו להם עדי מסירה משיאין אותה בקיום הגט. רשב"א. דמאחר דחזינן בידה גט דליכא למיחש לזיופא אמרי' דמסתמא בא לידה כמצותו. תוס' הרא"ש. ח. גופיהו. תוס' הרא"ש. ט. ומסהדי עליה דלא זייפתיה. רשב"א. י. גבי כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה. רשב"א. יא. [ו]אף כשיבאו ויעידו הם בכך אין בכך כלום וכו' [אלא] ה"פ, ר"א היא, אבל לר"מ לעולם פסול אף אם יבאו עדים עצמן, דעדי חתימה ממש בעינן. רשב"א.

פסקי רי"ד

שמא יחתום כתבו לתורף תלשו חתמו ונתנו לה כשר. פי' ר"מ סבר עידי חתימה כרתי הם הם העיקר וגט שיש עדים חתומים בו אע"פ שנתנו בינו לבינה כשר ונשאת בו אחרי שהגט יוצא חתום מתחת ידה ומקויים בחותמיו ולא בעי' עידי מסירה והאי וכתב לה על חתימת עדים קאי שהיא העיקר והלכך אם כתבו כולו ואפילו התורף במחובר ותלשו וחתמו ונתנו לה כשר ור' יהודה פוסל דבעי' כתיבת הגט וגם חתימתו בכשרות כדאמרן בשמעתא קמייתא בפ"ק דמסכתין (ד.) מאן האי תנא דבעי כתיבה וחתימה לשמה ר' יהודה הוא וקי"ל הלכה כרבי אלעזר בגיטין וכדאמרינן לקמן (כו:) הלכה כרבי אלעזר. כתבו על חרס של עציץ נקוב [כשר] דשקיל ליה ויהיב ליה ניהלה. על עלה של עציץ נקוב אביי אמר כשר דשקיל ליה ויהיב ליה ניהלה: ורבא אמר פסול גזירה שמא יקטום ודוקא בעציץ נקוב דחשיב כמחובר פסלי קטימה והמורה כתב (א) כתבו על החרס עד דיהיב לכולו עציץ ואין לחוש שמא ישבר החרס ויתן לה החתיכה והויא ליה קציצה דלא מפסיד ליה לעציץ ואינו נ"ל שאפי' אם ישבר החרס כשר שאעפ"י שהוא נקוב הזרעים חשובים מחוברים ולא גוף העציץ ולא חשיבא קציצה אלא כשיקצץ מן המחובר ולא מן התלוש דאם איתא אמאי נקט עציץ נקוב אפילו כשאינו נקוב נמי יפסול רבא אלא לאו ש"מ לא פסלה קטימה אלא במחובר ולא בתלוש והאי דקאמר גבי עציץ דשקיל ליה ויהיב ליה ניהלה לאו למימרא דלא מיתכשר אלא בהכי דאפילו אם ישברנו נמי כשר ולהכי נקט האי לישנא כלומר דלא מיחסר מידי דשקיל ליה אי נמי איידי דאמר אביי גבי עלה נקט האי לישנא נמי גבי חרס ואם כתב הגט בראש המגילה ואח"כ חתכו והפסיקו ממנה כשר וכ"כ גם ר"ח ז"ל ודייקי' מינה מדגזרינן בעלה של עציץ נקוב ש"מ בנייר כי האי גוונא אפילו קצץ כשר אבל בעל ה"ג כתב מאן דכתיב גיטא ליפסוק מגילתא שיעור גט והדר ליכתביה ואי כתב מקמיה דליפסוק מגילתא ופסיק ליה בתר דכתב גיטא (מינה) מיפסל גיטא דכתיב וכתב ונתן וכו' ואינו נ"ל דהא לא פסל במתני' אלא מחובר לקרקע ובעלי חיים אבל מחובר דתלוש לא: רבי יהודה בן בתירא אומר וכו' פי' המורה מפני שיכול לחזור ולמחוק עד העדים ולכותבו ויעביר תנאי שהיה בו ולא מוכחא מילתא דהא עדים נמי על המחק חתומים ואינו נ"ל מדאמרי' בגט פשוט (ב"ב קסג:) אמר רב שטר הבא הוא ועידיו על המחק כשר וא"ת מוחק וחוזר וכותב אינו דומה מי שנמחק פעם אחד למי שנמחק שני פעמים ואינו פוסל שם אלא שטר הבא על המחק ועידיו על הנייר דמחיק ליה לשטרא וכתיב מאי דבעי והכי נמי דפסיל נייר מחוק לא פסיל ליה אלא גט הבא על המחק ועידיו על הנייר: ג' עורות הן מצה וחיפה ודפתרא מצה כמשמעו דלא מליח ולא קמיח ולא עפיץ וחיפה דמליח ולא קמיח ולא עפיץ דפתרא דמליח וקמיח ולא עפיץ ומתוך כך אין המחק ניכר בו והקלפים שלנו המעובדים בסיד כך הם כמו המעופצים שבבבל לא היו רגילים אלא בעפץ וכך הוא הסיד לנו כמו העפץ להן ואינו יכול להזדייף: וחכמים מכשירין מאן חכמים

א) נראה דל"ל והמורה כתב בכתב על החרס דכשר משום דשקיל ויהיב לה לכולי עציץ ואין לחוש וכו'.